

Pavučina

Sdružení středisek ekologické výchovy

EKOLOGIZACE PROVOZU STŘEDISEK EKOLOGICKÉ VÝCHOVY

Návrh opatření

Zpracovatelé:

**Pracovní skupina ke kvalitě činnosti SEV
(při Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina)**

Český svaz ochránců přírody Vlašim

**Tento materiál vznikl v rámci společného programu Ministerstva životního prostředí
a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy Národní sítě EVVO administrovaného Sdružením
středisek ekologické výchovy Pavučina a Českým svazem ochránců přírody**

Obsah

1. Proč ekologizace provozu SEV	3
2. Jak postupovat při ekologizaci SEV	4
3. Souhrn oblastí důležitých v rámci ekologizace provozu SEV	4
4. Souhrn opatření pro oblasti důležité v rámci ekologizace provozu SEV	5
4.1 Spotřeba energie	5
4.2 Hospodaření s vodou	6
4.3 Odpady a nakládání s nimi	7
4.4 Čištění, úklid, praní	8
4.5 Výpočetní a kancelářská technika	9
4.6 Kancelářské potřeby	9
4.7 Papír a papírové výrobky	9
4.8 Interiéry	10
4.9 Stravování a občerstvení	10
4.10 Doprava, vozidla	10
4.11 Exteriéry	11
4.12 Průřezová opatření	11
5. Rizika, problémy a úskalí při ekologizaci provozu SEV	12
6. Využití prvků ekologického provozu při výchovných a vzdělávacích akcích SEV	12
7. Jak informovat návštěvníky střediska pasivními prvky o ekologizaci	13
8. Příklady dobré praxe	13
9. Odkazy na informační zdroje	14

1. Proč ekologizace provozu SEV

Kdo jiný než SEV by měl být vlajkovou lodí v prosazování ohleduplnosti k životnímu prostředí? Dlouhodobý a vyvážený (udržitelný) rozvoj SEV zajistíme vyvážeností sociálních, ekonomických a environmentálních zájmů při aktivitách SEV. Ekologizace provozu (ekologicky šetrnější provoz) SEV zahrnuje jednak systémová opatření zaměřená zejména na provoz a chování pracovníků SEV (např. vypínání monitorů, oboustranný tisk, regulace topení apod.), jednak nakupování, při kterém je zohledněn dopad nakupovaných výrobků či služeb na životní prostředí (recyklovatelnost, rozložitelnost, náročnost výroby a provozu z hlediska spotřebované energie a materiálu, přepravní vzdálenost a další hlediska). Při ekologizaci provozu SEV jde o nikdy nekončící proces.

Ekologizací provozu SEV preventivně chráníme životní prostředí, šetříme zdroje, předcházíme vzniku odpadů a s již vzniklými odpady nakládáme šetrně k životnímu prostředí, omezujeme zátěž životního prostředí nebezpečnými chemickými látkami, podporujeme využívání místních zdrojů a zohledňujeme sociální a etické požadavky.

Ekologizace provozu SEV

- snižuje negativní vliv SEV na životní prostředí,
- vede k osvětovému působení na okolí – na pracovníky a návštěvníky SEV, občany a ostatní instituce v okolí SEV,
- přináší zkušenosti, příklady dobré praxe a související publicitu, která posiluje dobré jméno SEV,
- zvyšuje poptávku po výrobcích příznivějších pro životní prostředí a tím i jejich dostupnost na trhu, podporuje jejich uvádění na trh, další šíření a ekologickou inovaci výrobků,
- může šetřit finanční prostředky SEV a vést k úspoře nákladů,
- znamená také zdravější prostředí pro pracovníky a návštěvníky SEV.

Ekologizace provozu SEV je jedním z mnoha nástrojů, který mohou SEV použít. V současné době existuje i řada dalších více propracovaných nástrojů, které vedou k udržitelnému rozvoji skrze ovlivňování

- strategií a zájmových skupin – např. Společenská odpovědnost organizací (CSR),
- systémů – Systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany ŽP (EMAS), Integrovaný systém řízení,
- procesů – Environmentální manažerské účetnictví (EMA), Čistší produkce, Energetický audit, Monitoring a targeting (M&T), Nejlepší dostupné techniky (BAT) a benchmarking
- produktů – Environmentální značení (Ekoznačení, vlastní environmentální tvrzení – VET, Environmentální prohlášení o produktu – EPD), hodnocení životního cyklu (LCA), Design pro udržitelný rozvoj.

Tyto nástroje, kterými se v dalším textu nebudeme podrobně zabývat, jsou specificky zaměřovány především na podnikatelský či veřejný sektor. Některé přístupy se však překrývají a jsou uplatnitelné i v neziskovém sektoru. Případné zájemce odkazujeme na dostupné informační zdroje.

2. Jak postupovat při ekologizaci SEV

SEV nepochybně již ze své podstaty svůj provoz ekologizují, případně přijímají taková opatření, která alespoň k dílčí ekologizaci vedou. Mohou začít buď celým komplexem opatření, nebo postupovat po jednotlivých krocích a nejjednodušších či nejsrozumitelnějších oblastech a další oblasti následně přidávat. Nezbytnou podmínkou pro praktické zahájení ekologizace je souhlas vedení SEV a motivace zaměstnanců. V ideálním případě postupujeme následujícími kroky:

1. Stanovit všeobecně přijatelného koordinátora přípravy ekologizace SEV, u většího SEV pracovní skupinu.
2. Podniknout exkurzi či stáž do SEV či obdobné organizace, která procesem ekologizace prošla, nebo jím již prochází.
3. Kontaktovat regionálně nebo profesně nejbližší ekologickou poradnu a konzultovat s ní ekologizaci provozu SEV.
4. Provést interní audit (analýzu současného stavu) ekologizace SEV.
5. Seznámit všechny (!) pracovníky SEV s problematikou ekologizace a jednotlivými tematickými oblastmi (např. školení ekoporadce) a navržení vhodných opatření (od zaměstnanců, koordinátora i ekoporadce – to je důležité z hlediska ztotožnění se všech pracovníků s průběhem ekologizace provozu SEV a následné realizace jednotlivých opatření). Je třeba vždy dobře zvážit, zda je navržené opatření vhodné do konkrétního zařízení či provozu.
6. Sestavit plán ekologizace provozu SEV (vč. odhadu dopadů – např. finančních). Ke každému opatření se stanoví odpovědný pracovník, termín zahájení a ukončení realizace opatření, měřitelná kritéria a odhad nákladů. Plán ekologizace provozu SEV projednat se zaměstnanci a dobrovolníky, nechat schválit vedením SEV, příp. zakotvit opatření do interní směrnice SEV.
7. Projdeme-li všemi výše uvedenými úskalími bez újmy a zůstala nám chuť ekologizovat, nezbyvá, než se do ekologizace pustit. V následujícím textu přinášíme tipy na jednotlivá opatření. Při jejich uplatňování mějme na paměti, v jakých budovách se pohybujeme – zda v konvenčních, v energeticky pasivních či nízkoe energetických objektech. Uvedený výčet si nečiní právo být úplným, ani absolutně uskutečnitelným.

3. Souhrn oblastí důležitých v rámci ekologizace provozu SEV

1. Spotřeba energie
2. Hospodaření s vodou
3. Odpady

4. Čištění a úklid
5. Výpočetní a kancelářská technika
6. Kancelářské potřeby
7. Papír a papírové výrobky
8. Interiéry
9. Stravování a občerstvení
10. Doprava
11. Exteriéry
12. Průřezová a nadstavbová opatření

4. Souhrn opatření pro oblasti důležité v rámci ekologizace provozu SEV

Jednotlivá SEV pracují ve velmi odlišných podmínkách, mají různou historii, sídlí v budovách různého stáří, jsou či nejsou jejich vlastníky, pracují v oblastech s různou sociální úrovní obyvatel, zaměstnávají pracovníky s různým vzděláním, sociálním statutem, různými potřebami, různou úrovní „ekologického myšlení“ atd. Také proto bude proces ekologizace provozu v jednotlivých SEV odlišný jeden od druhého a budou obtížně souměřitelné.

Důležitým kritériem na sledování a hodnocení postupu ekologizace provozu SEV je cílevědomé směřování ke stanoveným cílům plánu ekologizace provozu SEV a viditelný či hmatatelný postup při naplňování jednotlivých opatření.

Při ekologizaci provozu mají své místo malá i velká opatření. Malá opatření jsou zpravidla jednoduchá, levná či rychlá (např. třídění odpadu, oboustranný tisk, zatahování rolet na noc), velká a komplexní opatření jsou již velmi náročná finančně (desetitisíce Kč a výše), časově, personálně, administrativně či organizačně (např. rozsáhlé rekonstrukce, stavba nové budovy apod.).

4.1 Spotřeba energie

- dodržujeme optimální teploty v různě užívaných místnostech: kanceláře 20–22 °C, chodby 17–19 °C, sprchy 22–24 °C, ubytovna 18–20 °C, při odchodu na více hodin či přes noc snížíme teplotu na 15–17 °C, trvale nevyužívané místnosti temperujeme
- udržujeme optimální relativní vlhkost vzduchu 30–55 % v otopném období
- větráme krátce a intenzivně
- termostat umístíme na správné místo (většinou je doporučeno výrobcem)
- při regulaci teploty v místnosti zohledňujeme setrvačnost topného tělesa či média (podlahové topení má výrazně větší setrvačnost než elektrický přímotop)
- umožňujeme volné proudění vzduchu pod a nad topným tělesem

- na topných tělesech používáme regulační ventily
- používáme pokojový termostat s časovým spínačem
- topná tělesa nezakrýváme nábytkem, závěsy ani jinými ozdobami
- na noc zatahujeme závěsy a žaluzie
- pravidelně kontrolujeme topný systém (funkčnost ventilů, čistotu topných těles, v případě vodních jejich odvětrání a dostatečný tlak)
- k vytápění či ohřevu vody využíváme obnovitelný zdroj energie, centrální zásobování, plynový kondenzační kotel
- zajistíme funkční tepelnou izolaci budov
- průchod mezi jednotlivými patry budovy oddělíme pro vzduch pevnou překážkou, podobně zabezpečíme vstup do půdních prostor a na střechu.
- instalujeme těsnění do oken a dveří a požadujeme, aby firmy dodržely deklarované energetické a tepelné hodnoty
- rekonstrukci vytápění začneme energetickým auditem
- optimální teplota vody v bojleru je cca 50 °C
- pravidelně jednorázově zvyšujeme teplotu nad 70 °C pro likvidaci bakterií
- používáme sprchové systémy, které umožňují rekuperaci tepla mezi teplou odpadní a studenou přívodní vodou
- pračku a myčku kupujeme takovou, kterou lze připojit na rozvod teplé vody nebo na sluneční bojler
- používáme kompaktní úsporné žárovky
- kopírujeme více dokumentů najednou
- pravidelně odmrazujeme námrazu v mrazničce
- lednici či mrazničku neumísťujeme těsně ke stěně, do rohu či výklenku, k tepelným spotřebičům
- v lednici udržujeme teplotu +5°C
- pro ohřev vody používáme varnou konvici, ohříváme pouze potřebné množství vody
- používáme přístroje napájené fotovoltaickými články

4.2 Hospodaření s vodou

- při výměně vodovodní baterie používáme standardně pákové nebo termostatické
- na vodovodní baterie instalujeme perlátor (sítka)
- v zahradách používáme kompostovací a separační toalety

- u klasického WC používáme dvojčinný úsporný vypouštěcí ventil se dvěma stupni splachování (3 a 6 litrů vody) nebo stop-tlačítko
- pravidelně kontrolujeme a seřizujeme splachovací zařízení, těsnost vodovodních baterií
- nádobí nemyjeme pod tekoucí vodou
- při použití myčky nádobí využíváme celou její kapacitu, upřednostňujeme úspornou verzi myčky
- kde je to možné, používáme vodu nižší kvality – dešťovou pro zavlažování, splachování WC, praní, uklízení, čištění, nebo tzv. „šedou“ vodu (použitá, příp. filtrovaná)
- instalujeme dvojí rozvod vody (např. dešťová a pitná)
- používáme alternativní odvod dešťové vody (ne do dešťová kanalizace, ale např. vsakování)

4.3 Odpady a nakládání s nimi

- předcházíme vzniku odpadu, zejména při nakupování (jak snadno půjde koupená věc likvidovat?)
- vyžadujeme od dodavatele návod na šetrnou likvidaci výrobku
- upřednostňujeme jedno- nebo ménědruhové systémy
- nakupujeme
 - do vlastní tašky či nádoby na čerstvé zboží
 - výrobky v obalech pro opakované plnění (čisticí prostředky, tonery, kancelářské potřeby)
 - na místním trhu či prodejnách s nebaleným zbožím
 - nápoje ve vratných lahvích
 - v místních provozovnách (pekařství, cukrárna)
- nekupujeme zboží balené do hliníkových obalů, ve více obalech nebo v malých dávkách
- jednorázové elektrické články používáme jen u přístrojů s velmi malou spotřebou
- upřednostňujeme přístroje napájené rovnou ze sítě nebo přes síťové adaptéry, případně používáme vhodný typ akumulátorů s nabíječkou
- funkční předměty nabízíme k dalšímu použití
- opravitelné věci necháme opravit a dále používáme
- vytváříme podmínky pro třídění odpadu (instalace košů, včasné vynášení apod.) a důsledně veškerý odpad třídíme

- nádoby na tříděný odpad jsou v SEV stejně dostupné jako nádoby na směsný odpad
- minimalizujeme objem tříděného odpadu (sešlapáváním, skládáním apod.)
- vyříděný odpad ukládáme do kontejnerů na separovaný sběr, do sběren druhotných surovin, sběrných dvorů, míst zpětného bezplatného odběru, na kompost
- v areálu SEV aktivně provozujeme kompostér
- iniciovat systém tříděného odpadu v místě působení SEV a jeho rozšiřování (namísto sběru jen PET i směsný plast apod.)
- na poštovní schránku umístíme nálepku odmítající vhadzování reklamy
- sledujeme informace o způsobu využití nebo zneškodnění obalů a nespoteřovaných součástí výrobků uvedených v průvodní dokumentaci k výrobku, na obalu, v návodu k použití apod.

4.4 Čištění, úklid, praní

- nakupujeme koncentrované čisticí prostředky ve velkých baleních
- při čištění a úklidu používáme originální maloobjemové nádoby s dávkovačem (např. uzávěrem), které doplňujeme z velkých balení
- upřednostňujeme prostředky s označením Ekologicky šetrný výrobek, vyhýbáme se prostředkům na bázi chlóru
- na frekventovaná místa pokládáme mechanické čistící zóny
- čisticí prostředky používáme podle návodu a na znečištění, které není možné odstranit mechanicky a teplou octovou vodou
- prostředky na mytí rukou aplikujeme ze zásobníků s dávkovačem
- používáme utěrky z mikrovláken
- zápachu na WC je možné předejít pravidelným úklidem, větráním nebo přírodními vonnými esencemi, speciálních vůní není třeba
- předcházíme ucpání odpadů (u dřezů např. používáním sítěk), pro čištění používáme mechanické způsoby a vyhýbáme se speciálním chemikáliím
- vodní kámen odstraňujeme octem
- do myčky na nádobí používáme prostředek bez fosfátů a chlóru a správně používáme regenerační sůl do iontoměniče
- omezujeme používání oplachovacích prostředků v myčce
- k praní v automatické pračce používáme prací prostředky na barevné prádlo (bez bělidel) nebo kompaktní prací prostředky
- nepoužíváme aviváž
- prádlo sušíme v dobře větratelné místnosti nebo venku

4.5 Výpočetní a kancelářská technika

- spotřebiče se stand-by režimem vypínáme, pokud nejsou používány
- u PC a monitoru nastavíme optimální power-management (např. aktivaci klidového stavu po cca 15 minutách)
- manuálně vypínáme monitor, pokud na PC běží procesy, které nevyžadují jeho používání
- používáme multifunkční přístroje, případně takové, které lze dovybavit periferiemi
- používáme přístroje, které lze snadno opravit (např. výměnou komponentu)
- při nákupu sledujeme spotřebu energie při plném provozu i v pohotovostním režimu
- upřednostňovat vyšší energetickou třídu (dle energetického štítku) nebo označení Energy Star
- veškerou kancelářskou techniku vypínáme síťovým vypínačem (zásuvková lišta s vypínačem)

4.6 Kancelářské potřeby

- používáme potřeby z recyklovaných a recyklovatelných materiálů
- nepoužíváme výrobky z PVC a jednorázové výrobky
- používáme nelakované předměty, nebo lakované vodou ředitelným lakem
- zvažujeme používání výrobků s rozpouštědly, toxickými barvivy
- používáme lepidla na vodní bázi

4.7 Papír a papírové výrobky

- používáme recyklovaný papír a výrobky z něho, případně papír s označením TCF nebo alespoň ECF
- upřednostňujeme výrobky se ekoznačkou (FSC, EŠV)
- nepoužíváme papír s optickými zjasňovači, toxickými barvivy a plasty
- omezujeme používání výrobků s obsahem lepidel, vosků, papíru ze směsných materiálů, laminovaných
- využíváme elektronickou poštu, netiskneme vše
- kde je to efektivní, používáme oboustranný tisk
- nepotřebné jednostranně potištěné papíry dále využíváme

4.8 Interiéry

- při plánování interiérů zvažujeme spotřebu energií, materiál, druh balení, multifunkčnost použití, trvanlivost, snadnost obsluhy, údržby a obnovy, snadnost a ekologičnost likvidace
- pořizujeme nábytek z dřevěného masivu a přírodních, příp. recyklovaných materiálů, bez laminace
- využíváme místní zdroje (dřevo, kámen, hlína, tkanina), vyhýbáme se tropickému dřevu
- k ošetření povrchů používáme nátěrové hmoty ředitelné vodou, nejlépe s označením EŠV, mořidla, oleje, vosky, ideálně s atestem pro použití na hračky a pro styk s potravinami
- jako podlahovou krytinu používáme linoleum (marmoleum), ne PVC
- upřednostňujeme ergonomická řešení vybavení interiéru
- zajistíme dostatek interiérové zeleně a dostatečnou péči o ni

4.9 Stravování a občerstvení

- při občerstvení (porady, jednání, závodní stravování) zařazujeme a vyžadujeme biopotraviny a potraviny z místní produkce, kávu, čaj, cukr, čokoládu kupujeme se značkou Fair Trade
- upřednostňujeme nákup ve vratných obalech
- nabízíme veganská a vegetariánská jídla
- nekupujeme geneticky upravované potraviny
- dávat přednost pitné vodě z vodovodní sítě a minerálkám ve vratných lahvích

4.10 Doprava, vozidla

- pro přepravu osob na menší vzdálenosti (v místě působení SEV) používáme chůzi nebo kolo
- využíváme veřejné hromadné dopravní prostředky
- využíváme sdílenou dopravu auty
- auta vytěžujeme
- instalujeme alternativní pohon vozidel (elektřina, LPG)
- pravidelně pečujeme o vozidla a sledujeme spotřebu paliva, správný tlak v pneumatikách ad.
- podporujeme cyklistiku, budování pěších zón, omezení vjezdu do některých částí místa, kde SEV působí

- prosazujeme opatření zrovnoprávňující chodce a cyklisty s automobilovou dopravou (retardéry, průběžné chodníky)

4.11 Exteriéry

- ozeleníme střechu SEV
- v zahradě
 - zajistíme dostatek křovin pro úkryt a hnízdění ptáků
 - ponecháme volné plochy pro rozmanité aktivity návštěvníků SEV
 - instalujeme takové oplocení, které umožňuje volnou migraci živočichů (ptáků, ježků, hmyzu ap.)
 - používáme živý plot
 - umístíme permakulturní prvky
 - část ponecháme jako samovolně se vyvíjející, část necháme jako louku (kosíme 2 až 3 krát ročně)
 - vytvoříme přírodní jezírko s bezpečným přístupem k vodě pro obratlovce i hmyz
 - efektivně využíváme dešťovou, příp. šedou vodu
 - instalujeme a používáme kompostovací toaletu
 - pěstujeme vlastní ovoce a zeleninu
 - šetrně používáme motorové sekačky a křovinořezy a dbáme na jejich údržbu
 - v nemírném zimním období nabízíme ptactvu vhodnou potravu
 - vybudujeme venkovní učebnu
- svítíme jen tam, kam chceme – chodníky, cesty, silnice (ne obloha, příroda, fasáda, okna ubytovny)
- používáme plně cloněná osvětlovací tělesa (s plochým dolním sklem) s výbojkami s nižším příkonem
- vysazujeme protihlukové bariéry a pohlcovače nečistot (pásky zeleně)

4.12 Průřezová opatření

- zajistíme monitoring a publicitu ekologizace SEV
- navrhne budoucí rozvoj dosavadní ekologizace (vyhodnocení dosaženého stupně ekologizace a účinnosti opatření, návrh navazujících opatření)
- stále se vzděláváme v jednotlivých oblastech ekologizace
- zakotvíme plnění plánu ekologizace provozu SEV do pracovní nebo dobrovolnické smlouvy a motivujeme v tomto ohledu spolupracovníky

- do kritérií při výběrových řízeních zařadíme ta, která jsou vyžadována pro udělení ekoznačky
- v prodejnách v místě působení SEV poptáváme certifikovanou produkci (bio, fair trade, FSC atd.)
- při stavbách či přestavbách se zaměřujeme na pasivní, nízkoenergetické nebo ekologické budovy
- naučíme se rozpoznávat ekoznačky od pseudoekoznaček
- upřednostňujeme výrobky s označením CE
- při nákupu dřevěných výrobků upřednostňujeme dřevo s certifikátem FSC
- ve všech opatřeních ne PVC, ne polystyren, ne chlór, ne organická rozpouštědla, ne...

5. Rizika, problémy a úskalí při ekologizaci provozu SEV

- nakoupíme-li např. čisticí prostředky nebo potraviny ve velkém, může se stát, že nakoupenému a ještě nevyužitému zboží projde datum použitelnosti
- SEV může mít více provozů, jejichž aktivity jdou proti ekologizaci
- překážkou může být neochota, lenost, skepse pracovníků či vedení SEV při přípravě a realizaci ekologizace
- příliš rychlý rozvoj organizace může degradovat či znehodnocovat úsilí při zavádění některých ekologizačních opatření, případně nestihne přizpůsobit a rozvinout ekologizaci v nových podmínkách (např. při projektu nové výstavby nezbude čas na koncepční řešení)
- při ekologizaci můžeme narazit na ekonomické (je to finančně neúnosné), technické (nejde to) a legislativní požadavky (např. zateplení u historických budov)
- neinformovaností můžeme „naletět“ na zavádějící značky (Der Grüne Punkt, RESY), pseudoekoznačky či konkrétně nic neříkající ekonápisy typu „přírodní“, „eko-“ apod.
- greenwashing zejména v reklamě
- při ekologizačních opatřeních můžeme narazit na nejrůznější mýty
- nesouhlas majitele s odběrem elektrické energie z obnovitelných zdrojů v pronajatých budovách

6. Využití prvků ekologického provozu při výchovných a vzdělávacích akcích SEV

- tvorba a realizace výukových programů zaměřených na jednotlivé oblasti ekologizace SEV
- osvětové programy a jednorázové akce pro veřejnost zaměřené na jednotlivé oblasti ekologizace SEV

- provoz ekoporadny se specializací na jednotlivé oblasti
- při pobytových programech – seznámit s konkrétními opatřeními a důvody, nechat frekventanty EVP vyhledávat opatření či navrhnout zlepšení
- dětská divadelní představení zaměřená na jednotlivé oblasti ekologizace SEV
- letáková ekoporadna – získat od ekoporaden a institucí zabývajících se dopady na ŽP letáky typu „Jakou vybrat barvu?“, „Proč nepálit odpad v kamnech?“ ... a nabízet je veřejnosti
- knihovna s ekologizační tematikou

7. Jak informovat návštěvníky střediska pasivními prvky o ekologizaci

- vstupní informační cedule: Proč ekologizujeme v jednotlivých oblastech, jakými opatřeními (stav před a po ekologizaci) a jaké to má dopady (environmentální, ekonomické a sociální)?
- tabulky u jednotlivých opatření (sušíme ruce ručníkem protože, ..., používáme EŠV, protože ..., jezdíme na kole, protože ...)
- průběžná medializace jednotlivých opatření (regionální média, vlastní časopis, internetové stránky, nabídka exkurzí např. pro školy, instituce)
- prezentace ekologizace při významných návštěvách (regionální, krajští, celostátní politici, představitelé a úředníci samosprávy, ředitelé škol všech stupňů a koordinátoři EVVO v regionu, kolegové z jiných SEV, zahraniční návštěvy, média)
- plakáty, postery, instalace – zobrazení cyklu recyklace papíru, plastů – jak se zpracovává vyříděný odpad, co a jak se z nich vyrábí, ukázky
- předvádět realizovaná opatření v rámci přednášek, seminářů či kurzů se zaměřením na ekologizační opatření realizované v SEV

8. Příklady dobré praxe

1. SEV má zpravovaný základní plán ekologizace. Realizaci ekologizace má v popisu práce pracovnice, která průběžně na poradách vedení informuje o dosažených výsledcích, průběžně (cca po 1 měsíci) jsou poradou vedení přijímána další opatření, která se objeví v zápise z porady – ty má k dispozici každý zaměstnanec SEV).
2. Při semináři SEV pro 30 školních koordinátorů EVVO je zařazena „ekologizační“ snídaně. Frekventanti dostanou během snídaně základní informace o problematice stravování a východiscích organizátorů při přípravě snídaně. Jsou informováni o jednotlivých druzích potravin (ke každé je sdělena značka, region původu, zda je bio, konvenční, fair trade, z domácích zdrojů), mají k dispozici

obaly od jednotlivých potravin, nádoby s vytríděným odpadem z přípravy snídaně, rozpočet snídaně.

3. SEV používá k vytápění objektu tepelné čerpadlo. Ve vstupní části do SEV jsou představena ekologizační opatření uplatněná v SEV, u výparníků tepelného čerpadla je informační tabule s uvedením principu tepelného čerpadla a se schématem jeho zapojení v systému vytápění SEV.
4. SEV nabízí nižší účastnický poplatek pro frekventanty kurzu, kteří do SEV přijedou veřejnou dopravou

9. Odkazy na informační zdroje

- Bičan J., Pavelčík P., Zábranská D.: Ekologizace úřadu, Město Uherské Hradiště, Uherské Hradiště 2008
- Day Ch.: Duch a místo, ERA – vydavatelství, Brno 2004
- Hlaváček J. (ed.): Rámec programů udržitelné spotřeby a výroby v České republice, MŽP, Praha 2005
- <http://www.cenia.cz>
- <http://www.eco-label.com/Czech>
- <http://www.ekozahrady.com>
- <http://www.greenwashingindex.com>
- <http://www.i-ekis.cz>
- <http://www.tzb-info.cz>
- <http://www.veronica.cz>
- <http://www.zeleneuradovani.cz>
- Kanychová K.(ed.): V podniku ekologicky, MŽP, Praha 2004
- Kanychová K.: Odpovědné nakupování, CENIA, Praha 2008
- Kolektiv autorů: Manuál udržitelné spotřeby a výroby, CENIA, Praha 2008
- Ledvina P. (ed.): V obcích ekologicky, MŽP, Praha 2006